

Memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades a l'Avantprojecte de Llei sobre les voluntats digitals i de modificació dels llibres segon i quart del Codi civil de Catalunya

1	Anàlisi del context i identificació de les opcions de regulació
D'acord amb l'article 36 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, la tramitació d'un projecte de Llei requereix l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat de la iniciativa i s'inicia a proposta del departament o els departaments interessats, als quals correspon d'elaborar l'avantprojecte de Llei que ha d'anar acompanyat d'una memòria general i una memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades. En aquest sentit, s'elabora aquest informe d'avaluació de l'impacte relatiu a l'Avantprojecte de Llei sobre les voluntats digitals i de modificació dels llibres segon i quart del Codi civil de Catalunya.	
A	Identificació del problema
Els actius digitals són els arxius que genera l'activitat d'una persona a la xarxa i poden recollir el resultat de la seva activitat a Internet en referència a qüestions diverses com ara les comunicacions electròniques, la participació en xarxes socials, l'emmagatzematge d'arxius al núvol o la compra de béns, serveis i dominis. Per tant, la iniciativa respon a la necessitat de crear un nou marc legal que doni resposta a les noves situacions creades amb l'avenç i la difusió de les noves tecnologies i que reguli el destí dels comptes oberts en xarxes socials i d'altres continguts en format digital. D'una banda, els continguts digitals de les persones majors d'edat poden tenir un valor econòmic o sentimental. Per aquest motiu és necessari establir mecanismes que permetin administrar-los de forma adequada. És a dir, es pretén promoure la possibilitat de determinar el destí que les titularitats o el patrimoni digital hagin de tenir després de la mort o pel cas d'incapacitació de la persona que n'és titular. D'altra banda, l'activitat de les persones menors d'edat o sotmeses a tutela en xarxes socials pot resultar inapropiada i se'n poden derivar riscos que poden tenir un efecte negatiu en el seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral o social. En conseqüència, es fa necessari que les persones titulars de la pàtria potestat i els tutors puguin protegir-les promovent mesures adequades i oportunes davant dels prestadors de serveis digitals.	

Es tracta d'una problemàtica susceptible d'afectar els següents subjectes:

- 1) El conjunt de la ciutadania catalana que sigui titular de continguts digitals, entre els que s'inclouen els menors d'edat i les persones incapacitades.
- 2) Els tutors de les persones incapacitades per poder administrar les seves voluntats digitals.
- 3) Els hereus, els marmessors o altres persones facultades per administrar l'herència i/o les voluntats digitals.
- 4) Els titulars de la pàtria potestat i els tutors de persones menors d'edat, que han de vetllar perquè la presència dels menors als entorns digitals no resulti inapropiada. Per aquest motiu, se'ls confereixen facultats per promoure les mesures adequades davant dels prestadors dels serveis digitals quan el contingut digital de titularitat dels menors pugui tenir un efecte negatiu en el seu desenvolupament.
- 5) Els prestadors de serveis digitals.
- 6) Els notaris, que per mitjà d'escriptura pública poden recollir les voluntats digitals pel cas de mort i d'incapacitació.

En conclusió, els problemes que es pretenen resoldre són:

- 1) El baix volum de disposicions testamentàries que tenen un pronunciament específic sobre el destí dels continguts digitals.
- 2) La manca de recursos de què disposen els tutors de les persones incapacitades i els hereus, marmessors o administradors de les herències per gestionar el patrimoni digital de la persona que és incapacitada o que mor. És a dir, l'existència de dificultats per retirar o recuperar els continguts digitals atès que són les empreses que presten serveis digitals les que decideixen sobre aquesta qüestió.

Els serveis digitals, tant els de pagament com els gratuïts, es presten generalment de manera massiva, sovint a milions d'usuaris, o fins i tot a centenars de milions, com en el cas de Facebook o de diversos serveis de Google. L'usuari estableix una relació jurídica amb el prestador del servei que està regida, en primer lloc, pels termes i condicions que ha pre-establert unilateralment el prestador. Aquests termes s'expressen habitualment a través d'un redactat específic que l'usuari ha de llegir i acceptar expressament per poder gaudir del servei. És en el procés d'obrir un compte en el servei quan es requereix aquest consentiment i és freqüent que l'usuari declari haver llegit el text sense haver-ho fet realment. Aquest conjunt de normes, d'altra banda, sol ser dinàmic, en el sentit que el prestador del servei es reserva la possibilitat de modificar-les en el futur. Juntament amb aquest text, el prestador pren determinacions sobre la seva relació amb l'usuari a través de declaracions de polítiques de privacitat, de condicions d'utilització o, fins i tot, mitjançant explicacions en les seves pàgines de suport o ajuda.

A l'hora d'establir un mecanisme legal per donar resposta a situacions com la de la defunció de l'usuari és necessari tenir en compte que molts prestadors ja han previst alguns procediments d'actuació, per exemple, la designació d'una persona autoritzada per

a gestionar el compte després de la mort. I també han previst les opcions que es podran triar en aquests casos, com ara la política de transformar el compte de Facebook en un compte memorial o, simplement, la cancel·lació definitiva del compte.

Igualment, molts prestadors ja han fixat els límits d'actuació que els tercers autoritzats poden fer després de la mort del titular i es donen casos en què és possible que el prestador prohibeixi absolutament que un tercer ingressi en el compte usant les dades del difunt o que pugui accedir al contingut dels missatges que va enviar o rebre el titular del compte.

- 3) El possible ús irresponsable de les xarxes socials per part dels menors, que és una problemàtica que ja ha estat objecte d'anàlisi per diverses institucions i que ha donat lloc a diversos estudis, entre el qual destaca "*Estrategia europea en favor de una internet más adecuada para los niños, COM (2012)/196 final, de 2 de mayo*".
- 4) L'existència de certes normes de l'ordenament jurídic que afecten també la relació entre l'usuari i el prestador del servei, com ara la normativa reguladora dels prestadors de serveis de la informació (Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de societat de la informació i de comerç electrònic), dels drets dels menors (Llei orgànica 1/1996, del 15 de gener, de protecció jurídica del menor), de protecció de dades de caràcter personal (Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal) i d'altres drets fonamentals, entre moltes altres.

B	Establiment dels objectius
----------	-----------------------------------

- 1) Fomentar que la ciutadania faci un pronunciament específic sobre el destí del seu patrimoni digital, ja sigui en una disposició testamentària o a través d'altres documents.
- 2) Facilitar l'accés, la retirada i la recuperació dels continguts digitals de les persones difuntes o que es declaren incapacitades.
- 3) Millorar la protecció dels menors d'edat i de les persones sotmeses a tutela en els entorns digitals, a través de l'actuació dels seus pares o tutors.
- 4) Establir una regulació que permeti donar resposta als problemes plantejats respectant els límits imposats per altres normes de l'ordenament jurídic que resten íntimament lligades amb la iniciativa legislativa.

C	Identificació de les opcions de regulació
----------	--

S'identifiquen les opcions de regulació següents:

a) Opció de "no fer res":

Comporta mantenir la situació actual i no regular les voluntats digitals pel cas de mort i d'incapacitació i tampoc les relacions entre pares i fills i entre tutors i tutelats pel que fa a la

presència dels menors en entorns digitals, i no crear el Registre de voluntats digitals.

Per tant, si no s'adoptés la iniciativa, no es facilitaria a les persones físiques la possibilitat de regular el destí que els comptes oberts en xarxes socials i els continguts que consten en format digital han de tenir pel cas de mort, incapacitació i durant la minoria d'edat. És a dir, la no aprovació de l'Avantprojecte de llei provocaria la frustració d'una iniciativa legislativa innovadora que fa palesa i tracta de resoldre una necessitat actual, cada vegada més punyent.

b) Opció proposada:

L'objectiu principal de l'Avantprojecte sobre les voluntats digitals i de modificació dels llibres segon i quart del Codi civil de Catalunya és regular l'autonomia de la persona en el món digital pel cas de mort i d'incapacitació i també regular les relacions entre pares i fills i tutors i tutelats per garantir que la presència dels menors d'edat als entorns digitals sigui l'adequada.

Pel cas de mort, es permet que la persona amb titularitats digitals emeti manifestacions concretes sobre el destí que les seves dades han de tenir i també que designi la persona o persones encarregades de l'execució de la seva voluntat.

En el supòsit que el finat no hagi emès un document de voluntats digitals o un altre document que doni fe de la seva voluntat, es preveu que siguin els hereus, el marmessor o l'administrador de l'herència els qui puguin comunicar als prestadors de serveis digitals la defunció del causant als efectes de procedir al tancament dels comptes actius, d'activar les polítiques previstes per als casos de defunció o de sol·licitar còpia dels arxius digitals que estiguin als servidors dels prestadors digitals.

Pel cas d'incapacitació sobrevinguda, aquesta regulació també permet que la persona, plenament capaç, declari en escriptura pública les seves voluntats digitals.

D'altra banda, respecte de les dades digitals de les persones menors d'edat i les persones sotmeses a tutela, els titulars de la pàtria potestat i els tutors estan facultats per promoure les mesures adequades i oportunes davant dels prestadors de serveis digitals a fi de protegir-les quan la presència dels menors d'edat en entorns digitals resulti inapropiada, se'n puguin derivar riscos o pugui tenir un efecte negatiu greu en el seu desenvolupament.

Finalment, el darrer objectiu és la creació d'un registre de caràcter administratiu, el Registre de voluntats digitals, que és un registre reservat a la persona atorgant dels documents de voluntats digitals, als seus hereus i a la persona o persones designades per a l'administració de les esmentades voluntats. Així mateix, el registre podrà emetre certificats relatius a les inscripcions i a les persones designades per administrar el patrimoni digital i suposarà comptar amb un registre on s'inscriurien les voluntats digitals, atorgant seguretat jurídica a l'hora de gestionar i administrar el patrimoni digital del finat.

A	Informe d'impacte pressupostari
	L'impacte pressupostari d'aquesta norma i la repercussió en els pressupostos de la Generalitat pot ser la següent: - <i>ELABORACIÓ DE LA NORMA:</i> L'Avantprojecte de llei sobre les voluntats digitals i de modificació dels llibres segon i quart del Codi civil de Catalunya ha estat elaborat amb els mitjans i el personal propis de l'Administració de la Generalitat en el desenvolupament de les seves funcions, i no suposa, per tant, cap impacte pressupostari. - <i>DESPESES DESENVOLUPAMENT SISTEMES INFORMÀTICS:</i> a) <u>Opció de "no fer res"</u>: Aquesta opció no té cap cost, ja que actualment no existeix cap obligació de l'Administració de la Generalitat en relació amb la tramitació de les voluntats digitals. b) <u>Opció proposada:</u> Els efectes que tindran l'aprovació i l'aplicació de les modificacions de les normes vigents que es pretenen aprovar sobre el pressupost de l'Administració de la Generalitat es concreten en la creació d'un registre de caràcter administratiu, el Registre de voluntats digitals, que s'haurà de desenvolupar i d'implementar des del punt de vista tecnològic. No obstant això, es preveu adscriure el Registre de voluntats digitals a una unitat directiva titular d'altres registres (associacions, fundacions, acadèmies, col·legis professionals, entitats religioses, nomenaments tutelars no testamentaris, grups d'interès, etc.) i amb una alta especialització en la seva gestió, fet que permet aprofitar sinergies tècniques i personals i dimensionar a la baixa els recursos necessaris. La valoració inicial que s'ha fet per a la implantació i funcionament del Registre és de 90.000 euros. - <i>DESPESES DE PERSONAL:</i> a) <u>Opció de "no fer res"</u>: Aquesta opció no té cap cost perquè si no es crea el Registre de voluntats digitals no és necessari comptar amb un equip integrat per dues persones que realitzi les tasques de gestió, control, supervisió i d'atenció personalitzada a les persones que vulguin inscriure les seves voluntats digitals.

b) Opció proposada:

En termes de personal, es fa el plantejament inicial de despeses següents: un equip de dues persones que realitzaran tasques de gestió, control, supervisió del Registre de voluntats digitals i d'atenció personalitzada a les persones que hi vulguin inscriure les seves voluntats digitals.

La quantificació inicial de les despeses de personal és de 47.337,70 euros, distribuïdes de la següent manera:

1 tècnic superior A/21:	29.323,32	29.323,32
1 auxiliar administratiu D/12:	18.014,38	18.014,38

B	Informe d'impacte econòmic i social
----------	--

a) Opció de "no fer res":

- *PIMES:*

No suposa cap impacte per a les petites i mitjanes empreses.

- *Prestadors de serveis de la societat de la informació:*

L'impacte econòmic i social que els suposaria no fer res, implicaria majors costos i càrregues atès que no disposarien d'un procediment preestablert per una llei pels casos de mort o incapacitació del titular dels serveis digitals.

Això comportaria que els hereus, els marmessors, els administradors de l'herència i els tutors, quan es trobessin amb dificultats per accedir als serveis digitals de les persones que representen, iniciessin diferents procediments no reglats amb els prestadors de serveis digitals, amb els inconvenients que això suposaria.

És a dir, els prestadors de serveis digitals, pel fet de no tenir un únic criteri que determini com afrontar l'administració de serveis digitals quan els titulars no se'n poden fer càrrec, es trobarien que els qui legalment representen els titulars, podrien iniciar diferents procediments per tractar situacions similars.

Per tant, l'establiment de criteris reglats suposa un avantatge competitiu i de gestió per als prestadors de serveis que, a més, augmenta les garanties dels consumidors perquè no es troben deseparats per l'ordenament jurídic.

- *Notaris:*

L'opció de no fer res implica mantenir la situació actual.

- *Titulars de continguts digitals:*

Suposa que els titulars de continguts digitals es veuen impossibilitats per determinar el destí que el seu patrimoni digital ha de tenir pels casos de mort o d'incapacitació. Així mateix, també implica que en els supòsits de mort o d'incapacitació, els representants, els hereus, els marmessors o els administradors dels titulars dels continguts digitals i del seu patrimoni digital no poden promoure mesures davant els prestadors de serveis digitals.

En aquest context, cal destacar que segons estimacions publicades per alguns mitjans de comunicació, des de la fundació de Facebook fins el 2012 hi havia 10 milions de perfils oberts per persones que havien mort com a conseqüència de la manca de previsió legal.

- Menors d'edat i persones sotmeses a tutela:

Implica que els progenitors dels menors d'edat i els tutors, per no tenir facultats per promoure les mesures adequades i oportunes davant els prestadors de serveis digitals, no poden vetllar correctament pels seus fills i tutelats quan la seva presència als entorns digitals no és l'adequada.

Així, els progenitors i els tutors no poden protegir els menors dels riscos que es puguin derivar de l'ús dels serveis digitals, amb el manifest perjudici que això pot comportar per als seus fills i tutelats en el futur.

b) Opció proposada:

- PIMES:

No hi ha impacte sobre les PIMES, doncs es tracta d'un registre eminentment personal i sense cap repercussió per a les petites i mitjanes empreses i tampoc per a empresaris individuals.

- Prestadors de serveis de la societat de la informació:

L'única afectació prevista seria a les empreses de prestació de serveis digitals, la majoria de les quals no preveuen procediments d'actuació unificats pels casos de mort, d'incapacitació o minoria d'edat dels titulars de serveis digitals.

Aquesta iniciativa normativa no pretén imposar noves obligacions a aquestes empreses, sinó generar un marc de major seguretat jurídica per apoderar expressament a persones diferents del titular d'aquests comptes, serveis o continguts digitals per a l'exercici de facultats inicialment restringides al titular. En conseqüència, amb aquesta previsió es faciliten les relacions entre les empreses esmentades i els successors de les persones amb qui havien establert relacions de serveis.

- Notaris:

La norma pot afectar els notaris en preveure que els documents públics relatius a les successions i tuteles digitals anticipades també podran incloure la designació d'un hereu o tutor digital. Això és, es preveu que per mitjà de documents notariais es puguin articular les voluntats digitals amb el consegüent augment de les escriptures notariais.

- Titulars de continguts digitals:

La norma té un impacte social important i afecta les persones que tenen la voluntat de deixar constància del destí que el seu patrimoni digital ha de tenir pel cas de mort o d'incapacitació, doncs els permet promoure les mesures adequades i oportunes davant dels prestadors de serveis digitals.

La creació del Registre de voluntats digitals suposa els avantatges següents:

- Ofereix un nou mitjà de prova de l'existència de l'atorgament de voluntats digitals i garanteix el seu compliment pels hereus o les persones designades per administrar-les.
- S'estableix la gratuïtat de les inscripcions que accedeixin al Registre i dels certificats que posteriorment s'expedeixin.

- Menors d'edat:

L'adopció de l'opció proposada garanteix la vetlla dels progenitors i dels tutors perquè la presència dels fills i els tutelats als entorns digitals no resulti inapropiada i els permet evitar els riscos i els efectes negatius que una actuació inadequada als entorns digitals els pot comportar.

Cal fer notar que la normativa catalana conté una previsió genèrica sobre la responsabilitat dels progenitors i dels tutors envers la presència dels fills i dels tutelats als entorns digitals contemplada a l'article 32.3 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i adolescència, que la iniciativa legislativa que es proposa desenvolupa per tal de fer efectiva aquesta protecció dels menors.

C	Informe d'impacte normatiu en termes de simplificació i reducció de càrregues administratives
----------	--

a) Opció de "no fer res":

No té cap incidència significativa en termes de simplificació normativa i de reducció de càrregues administratives.

b) Opció proposada:

- Simplificació normativa:

La introducció de les novetats esmentades comportaria la modificació de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família i de la Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions.

- En relació amb el llibre segon del Codi civil de Catalunya implicaria:

- Regular les voluntats digitals pel cas d'incapacitació.
- Regular el supòsit de manca d'expressió de voluntats digitals pel cas d'incapacitació.

- Regular les relacions entre tutors i tutelats per garantir que la presència dels tutelats als entorns digitals sigui l'adequada.
 - Regular les relacions entre pares i fills per garantir que la presència dels fills als entorns digitals sigui l'adequada.
- *En relació amb el llibre quart del Codi civil de Catalunya suposaria:*
- Regular les voluntats digitals pel cas de mort en tots els seus vessants, és a dir, les disposicions sobre l'administració de les titularitats en serveis digitals.
 - Regular el supòsit de manca d'expressió de voluntats digitals pel cas de mort.
 - Crear un Registre de voluntats digitals que s'adscriuria al departament competent en matèria de dret civil.
- *Càrregues administratives per a l'Administració que es relacionen a l'article 10 de la norma:*
- Creació del Registre de voluntats digitals.
 - Inscripció dels documents de voluntats digitals.
 - Emissió de certificació relativa a la inscripció de les voluntats digitals i de la persona o persones designades per a la seva administració.
 - Comprovació, abans d'emetre la certificació, que el causant no ha atorgat testament.
- *Càrregues administratives per al ciutadà que es relacionen als articles 1 i 10 de la norma:*
- Inscripció dels documents de voluntats digitals al Registre de voluntats digitals.
 - Inscripció al Registre de nomenaments tutelars no testamentaris de l'escriptura pública que contingui les voluntats digitals per al cas d'incapacitació.
 - Sol·licitar un certificat relatiu a les voluntats digitals.
- *Funcionament dels registres:*
- Registre de voluntats digitals:
- S'adscriurà al departament competent en matèria de dret civil, mitjançant el centre directiu que en tingui atribuïda la competència.
- Tindrà per objecte la inscripció dels documents de voluntats digitals i podrà emetre certificacions relatives a les inscripcions de les voluntats digitals i de les persones designades per a la seva administració.
- L'accés als documents de voluntats digitals inscrits es reserva a la persona que els ha atorgat, als hereus i a les persones designades per administrar les voluntats digitals.

Poden accedir al registre els testaments, els codicils, les memòries testamentàries i els documents de voluntats digitals si la persona no ha atorgat testament.

La seva organització, el funcionament i l'accés al registre s'establirà per reglament.

- Registre de nomenaments tutelars no testamentaris:

És un registre depenent de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques.

Permetrà la inscripció de les voluntats digitals atorgades en escriptura pública perquè el tutor pugui administrar-les davant els prestadors de serveis digitals.

D	Informe d'impacte de gènere
En l'elaboració d'aquest Avantprojecte de llei s'ha tingut en compte l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric i, per tant, no afecta el tractament igualitari del gènere. S'ha fet servir un llenguatge no discriminatori tenint en compte les Recomanacions de la UNESCO (Resolucions 14.1 de 1987 i 109 de 1989 i del Consell d'Europa (Recomanació R(90) 4 de 1990). També s'han aplicat les normes del Decret 162/2002, de 28 de maig, de modificació del Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, amb l'objecte de promoure l'ús d'un llenguatge simplificat i no discriminatori i de la terminologia catalana normalitzada.	
3	Comparació de les opcions de regulació considerades
a) <u>Motius pels quals l'opció proposada és millor que l'opció de "no fer res"</u>: L'opció proposada és millor que l'opció de "no fer res" perquè de l'exposat anteriorment ha quedat acreditat que el fet de no tenir una regulació concreta que permeti solucionar l'administració i la gestió dels patrimonis digitals en els casos de mort, d'incapacitació o durant la minoria d'edat, i les dificultats que tenen els ciutadans per accedir als prestadors digitals d'una forma reglada, fan necessari que per mitjà de normativa es faci front a aquestes noves situacions creades amb l'avenç de les noves tecnologies i que encara manquen de regulació. b) <u>Assoliment dels objectius amb l'opció proposada</u>: Per mitjà de normes concretes que abordin la problemàtica ja exposada es podrà aconseguir el següent: - Que es fomentin els beneficis de preveure el destí del patrimoni digital i que es concretin les mesures de protecció dels menors d'edat en entorns digitals. - Que s'unifiquin per mitjà de la llei els mecanismes per accedir als prestadors de serveis	

digitals de forma que es faciliti l'accés, la retirada i la recuperació dels continguts digitals de les persones difuntes o que siguin incapacitades.

- Que es creïn els mecanismes que permetin formalitzar els documents de voluntats digitals.
- Que es creï un registre que reculli els esmentats documents.

4 Implementació, seguiment i avaluació de la norma

Aquesta norma no comporta incidències destacables en termes d'opcions de regulació.

Per implementar la norma, tal i com s'estableix als articles 10 i 11, que incorporen una disposició addicional i una disposició final, respectivament, al llibre quart del Codi civil de Catalunya, es crearà el Registre de voluntats digitals i l'organització, el funcionament i l'accés a aquest registre s'establirà per mitjà de reglament.

Pels casos d'incapacitació sobrevinguda, atès que es preveu que els documents de voluntats digitals constin en escriptura pública i s'inscriguin en el Registre de nomenaments tutelars no testamentaris, que és un registre depenent de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques i que es va crear pel Decret 30/2012, de 13 de març, del Registre de nomenaments tutelars no testamentaris i de poders atorgats en previsió d'incapacitat i del Registre de patrimonis protegits, no cal fer cap implementació en aquest sentit.

El seguiment i l'avaluació de la norma es realitzarà mitjançant el grup de treball creat en el si de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques, que en farà una avaluació i un estudi dels resultats de la implementació del projecte respecte a la qualitat dels documents de voluntats digitals, l'efectivitat d'aquests i el bon funcionament dels registres.

CPISR-1 C

XAVIER

BERNADÍ GIL

Signat digitalment
per CPISR-1 C
XAVIER BERNADÍ GIL
Data: 2016.11.04
14:32:56 +01'00'

Xavier Bernadí i Gil

Director General de Dret i d'Entitats Jurídiques

Barcelona, 4 de novembre de 2016